

МОРФОФУНКЦІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ БУДОВИ АЦИНАРНОГО ВІДДІЛУ ПРИВУШНОЇ СЛИННОЇ ЗАЛОЗИ ЛЮДИНИ

©П. А. Гасюк, С. М. Придруга, Н. В. Гасюк

*ДВНЗ «Тернопільський державний медичний університет імені І. Я. Горбачевського МОЗ України»,
ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія» (м. Полтава)*

В теперішній час науковці та лікарі все більше приділяють уваги вивченню слинних залоз, оскільки саме слинні залози відіграли значну роль у відкритті багатьох фізіологічних явищ, особливо в нейрофізіології.

На сьогоднішній день саме питання гістологічної будови та секреторної активності великих слинних залоз є однією із актуальних проблем як медицини так і біології, оскільки за останні десятиріччя виділено велику кількість пептидних гормонів, які володіють самим широким спектром біологічної дії.

Саме ці властивості залоз ставлять їх в ряд органів, що здійснюють регуляторну дію на різні функції організму: процеси фізіологічної регенерації, еритропоез, мінеральний обмін].

Слина забезпечує підтримку нормальної функціональної активності органів порожнини рота, що особливо проявляється при захворюваннях пов'язаних зі зниженням її вироблення – гіпосалівацією.

Слиноутворення є функцією секреторного відділу і представляє собою синтез та виділення білкового або муцинозного секрету. При цьому слід розрізняти три рівні утворення даного компонента слини: ацинарний, вставний та посмугований. Ацинарний відділ у різних великих слинних залозах продукує різний секрет.

Так, при дослідженні гістологічних препаратів забарвлених ШЙК-альціановим синім нами визначено, що в привушних слинних залозах переважно зустрічається білковий ацинус. Слід зауважити, що ядра епітеліоцитів кінцевих відділів зміщені ексцентрично до базального полюсу клітини та характеризуються низькою оптичною щільністю. Чітко контуруються ядерця. При цьому клітини містять

дрібні Бергман-ШЙК+альціан сині-позитивні білкові гранули, саме за рахунок них зміщуються ядра ядро до базального полюсу клітини. По периферії ядра визначаються секреторні гранули, кількісний вміст яких характеризується варіабельністю в межах однієї часточки і залежить від стадії секреторного циклу клітин. Слід зазначити, що при забарвленні для деяких залозистих клітин кінцевих відділів характерний феномен метакромазії, а саме цитоплазма забарвлюється в різні відтінки синього та рожевого кольору, в залежності від біохімічної природи гранул, що сконцентровані в ній. Клітини з переважанням білків в складі цитоплазми забарвлюються в синій колір (α -форма), бузкового кольору набувають клітини, які синтезують білки і глікозаміноглікани у різних співвідношеннях (β -форма). Червоний колір характерний для клітин, які містять в складі секреторних продуктів переважно вуглеводи (γ -форма).

Разом з тим, поблизу базальної мембрани визначаються трикутної форми міоепітеліальні клітини. Слід зауважити, що в периацинарних просторах спостерігаються лімфоцити та гістіоцити.

Отже, як показують результати проведених нами досліджень, ацинарні відділи великих слинних залоз представлені двома диференційованими типами секреторних клітин. Специфіка диференціації їх проявляється у виділенні слизового та білкового секрету, який вивільняється у просвіт ацинусів як апокринно, через апікальний полюс клітини, так і мерокринно, через дрібні пори, які містяться на поверхні плазмолемі епітеліоцитів. Вихід секрету регулюється певною цитотопографією епітеліальних клітин з міоепітеліальними.